

Activiteitenverslag Onderwijscoördinatie 2019

Vocvo

Inhoud

[Inleiding](#)

[1 Opdrachten uit de samenwerkingsovereenkomst](#)

[1.3.2 Organisatie en evaluatie van het onderwijsaanbod in de gevangenissen](#)

[Het aanbod van de CVO en de CBE](#)

[Opleidingen CBE en CVO](#)

[Cursisten](#)

[Cursistenprofiel](#)

[1.5.2 Examencommissie](#)

Inleiding

Beste lezer,

In deze bijlage brengen we het cijfermateriaal mbt de onderwijscoördinatie in de Vlaamse en Brusselse gevangenissen voor het jaar 2019. Deze bijlage is aanvullend op het eerder ingediende activiteitenverslag 2019.

We wensen u veel leesplezier.

Inge Van Acker
Directeur

1 Opdrachten uit de samenwerkingsovereenkomst¹

1.3.2 Organisatie en evaluatie van het onderwijsaanbod in de gevangenissen

In de jaarverslaggeving maken we het onderscheid tussen regulier aanbod en niet regulier onderwijsaanbod. Niet regulier aanbod verwijst naar aanbod van CVO en CBE die geen VTE genereren alsook aanbod van andere aanbodesverstrekkers, zoals de VDAB. Om het regulier aanbod in kaart te brengen, gebruiken we de data die door de overheid is aangeleverd. Voor het jaarverslag 2019 werd de data in september 2020 aangeleverd. Om het niet reguliere aanbod weer te geven, maken we gebruik van de data die door de onderwijscoördinatoren van Vocvo wordt geregistreerd.

We beschrijven het aanbod van de CVO en de CBE. Het niet reguliere aanbod is reeds toegelicht in het eerder ingediende deel van het activiteitenverslag 2019.

Het aanbod van de CVO en de CBE

Sinds vorig jaar hanteren we in de jaarverslaggeving het cijfer van het aantal lesuren cursist (LUC) om het aanbod en de participatie in de gevangenissen weer te geven. De LUC worden bepaald door de lestijden van de module te vermenigvuldigen met het aantal financierbare cursisten dat in die module is ingeschreven. De cijfers voor het schooljaar 2018-2019 zijn echter anders dan de voorbije jaren. Het schooljaar 2018-2019 was een overgangsjaar in de implementatie van het aangepaste financieringsdecreet van het Volwassenenonderwijs. In de toekomst worden deze cijfers enkel nog op kalenderjaar vrijgegeven. Voor het schooljaar 2018-2019 zijn er cijfers beschikbaar voor de referentieperiode 01/04/2018-31/03/2019 en voor het kalenderjaar 2019. Dit bemoeilijkt om te vergelijken met de cijfers van de voorbije jaren waar de referentieperiode van 1 september tot 31 augustus liep. Gezien de referentieperiodes in de toekomst kalenderjaren zullen zijn, opteren we ervoor om ook deze te gebruiken voor het jaarverslag 2019. In figuur 1 zijn de gegenereerde LUC terug te vinden voor de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 en het kalenderjaar 2019. Op basis van deze cijfers besluiten we dat het aantal LUC in het kalenderjaar 2019 beduidend hoger was dan in de vorige schooljaren.

---

¹ Samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse regering en het VOCVO vzw betreffende de coördinatie van het onderwijs aan gedetineerden van 30 april 2015.

Figuur 1 - LUC schooljaar 2016-2017, schooljaar 2017-2018 en het kalenderjaar 2019

Schooljaar 2016-2017	Schooljaar 2017-2018	Kalenderjaar 2019
163 156 LUC	181 573 LUC	214 193

Voor we een beschrijving geven van dit aanbod, is het belangrijk om de aandacht te richten op een aantal vaststellingen.

1. Tijdens het schooljaar 2018-2019 is het aanbod in de gevangenis van Brugge terug opgestart.
2. Tijdens het schooljaar 2018-2019 was er geen groepsaanbod in de gevangenis van Sint-Gillis. Er was enkel een opstart in september van NT2 en ICT module maar dit werd omwille van problemen opgeschort.
3. Het aantal volledig ingerichte opleidingen² is gestegen. Er zijn in het schooljaar 2018-2019 17 volledige opleidingen georganiseerd. Er is een opmerkelijke daling in het aantal VCA opleidingen. Dit is te verklaren door het feit dat er enkel in 5 gevangnissen een mogelijkheid is om digitale examens af te leggen. Figuur 2 geeft een overzicht van de volledig ingerichte opleidingen.

Figuur 2 - Volledig ingerichte opleidingen in het schooljaar 2018-2019

Gevangenis	Opleiding
Beveren	Grootkeukenmedewerker
Beveren	NT1
Beveren	computeroperator
Beveren	REI
Merksplas	Hulpkok
Wortel	Bakker
Leuven-Centraal	Metselaar
Leuven-Centraal	residentieel elektrotechnisch installateur
Leuven-Centraal	AAV
Antwerpen Beveren Leuven Hulp	VCA
Oudenaarde	Loodgieterij
Oudenaarde	AAV
Oudenaarde	Autocad
Ieper	Professionele schoonmaaktechnieken

² Volledig ingerichte opleidingen= opleidingen waar alle modules binnen 1 schooljaar worden aangeboden en tot een certificaat of diploma leiden.

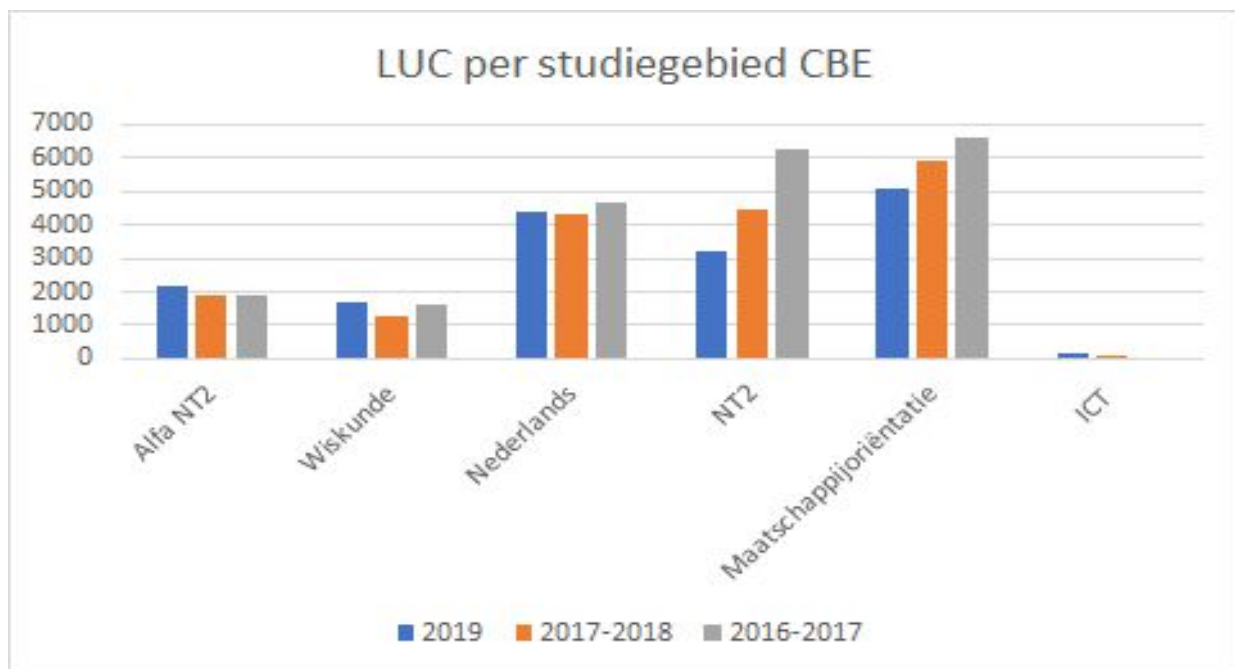
Ruiselede	Heftruck
Ruiselede	Spinhoogtewerker

Opleidingen CBE en CVO

In het schooljaar 2018-2019 werden in totaal 330 modules ingericht uit 65 opleidingen. Van de 65 opleidingen situeren zich 20 opleidingen in de basiseducatie en 45 opleidingen in het secundair volwassenenonderwijs.

Figuur 3 geeft een overzicht van de **LUC per opleidingsgebied van de centra voor basiseducatie** van de afgelopen jaren. In totaal waren er in het kalenderjaar 2019 in totaal **167 80 LUC**. In vergelijking met de voorgaande jaren is dit een verderzetting van een daling in het aanbod (cfr.17885 LUC in 2017-2018; 21120 LUC in 2016-2017). De daling situeert zich vooral in de studiegebieden “NT2” (Nederlands Tweede Taal) en ‘Maatschappijoriëntatie’. De gebieden met het hoogste aantal LUC zijn ‘Maatschappijoriëntatie’ en Nederlands.

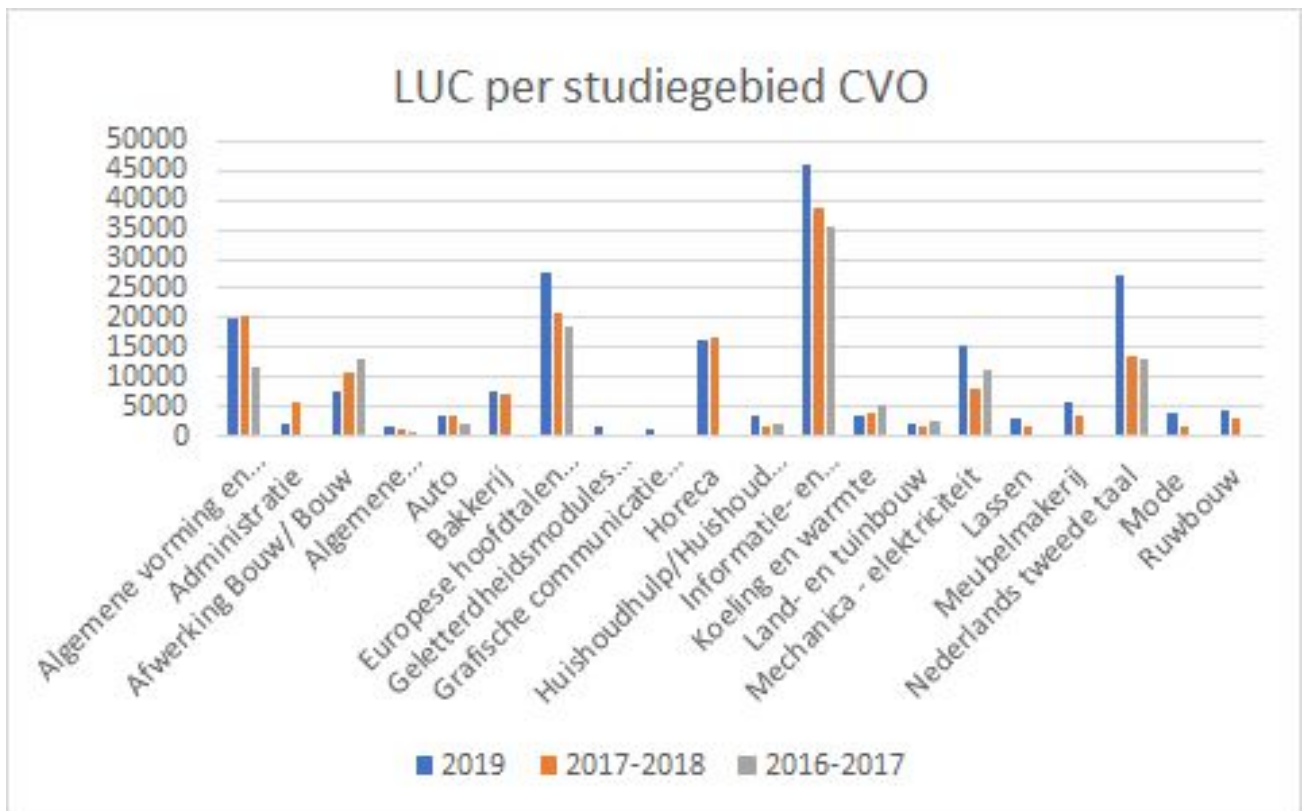
Figuur 3 - LUC per opleidingsgebied van de centra voor basiseducatie voor de schooljaren 2017-2018; het schooljaar 2016-2017 en het kalenderjaar 2019.

Figuur 4 geeft een overzicht van de **LUC per opleidingsgebied van de centra voor volwassenenonderwijs**. Het aanbod vanuit de centra voor volwassenenonderwijs is vooral toegenomen in de studiegebieden “Informatica-en Communicatietechnologie”, “Europese hoofdtalen richtgraad 1 en 2” en “Nederlands tweede taal”. Een andere vaststelling is dat modules uit de studiegebieden ‘Handel’ en ‘bedrijfsbeheer’ niet meer worden aangeboden.

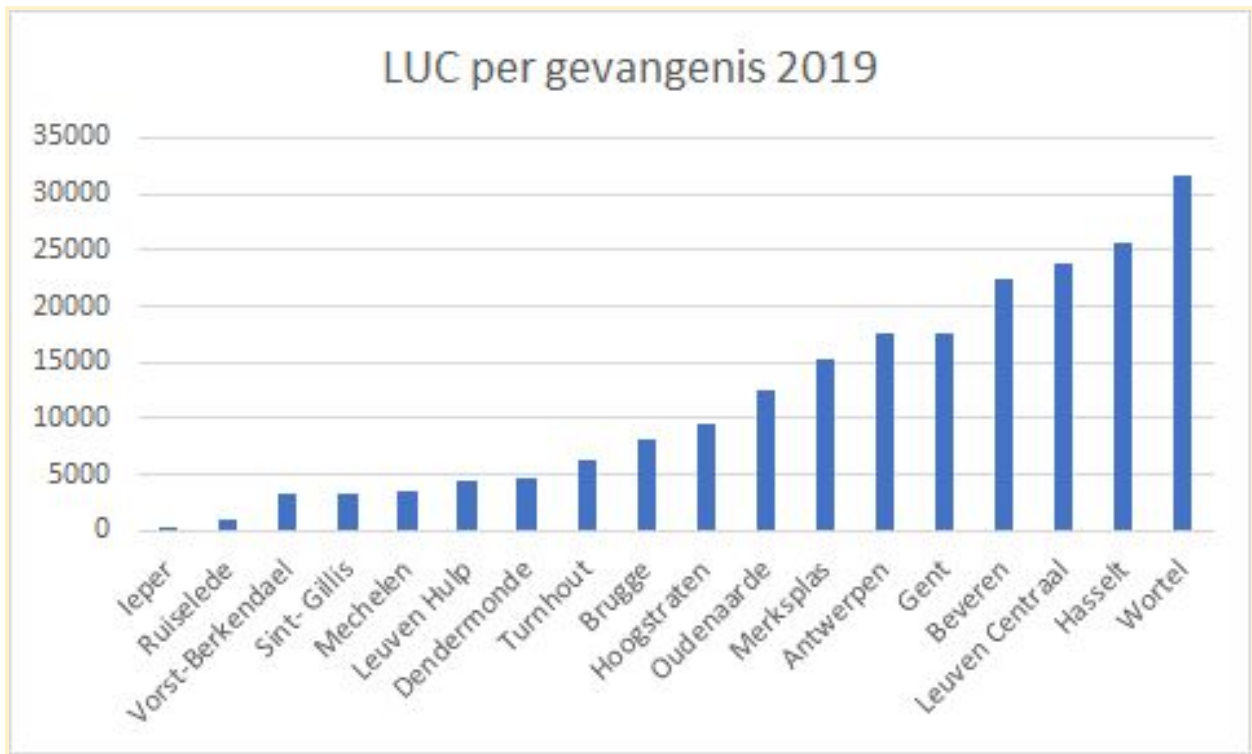
Er waren in het totaal **204 448 LUC in 2019**. Dit is een opmerkelijke stijging tav de voorbije jaren (cfr. 163 688 in 2017-2018; 142 036 in 2016-2017). Nieuwe opleidingen zijn geletterdheidsmodules “Nederlands” en “Leren Leren” alsook “Grafische communicatie en Media”.

Figuur 4 - LUC per opleidingsgebied van de centra voor volwassenenonderwijs voor de schooljaren 2017-2018; het schooljaar 2016-2017 en het kalenderjaar 2019.

Figuur 5 geeft de verdeling weer van de LUC gegeneerd over de gevangenis voor het kalenderjaar 2019. De verschillen tussen de gevangenis zijn zeer groot, maar zijn ook deels verklaarbaar. De grootte van de gevangenis is een eerste bepalende factor. Grote inrichtingen zoals Antwerpen, Hasselt en Wortel hebben een meer uitgebreid aanbod dan de kleine inrichtingen zoals Ieper, Ruiselede, Mechelen,... Deze logica geldt echter niet voor de gevangenis Sint-Gillis en Brugge die een groot aantal gedetineerden onder hun dak hebben. Lokale problematieken zijn hier de oorzaak van. Daarnaast speelt ook de typologie van de gevangenis een belangrijke rol. In arresthuizen is er een frequente in- en uitstroom van gedetineerden. Dit zorgt ervoor dat cursisten vaak vroegtijdig uitvallen en dus niet-financierbaar zijn voor de onderwijsinstelling. De arresthuizen zijn Antwerpen, Ieper, Sint-Gillis, Leuven-Hulp, Dendermonde, Mechelen, Gent en Turnhout. In de organisatie van het onderwijsaanbod probeert men hierop te anticiperen door meerdere kortlopende modules te organiseren in plaats van langdurige opleidingen.

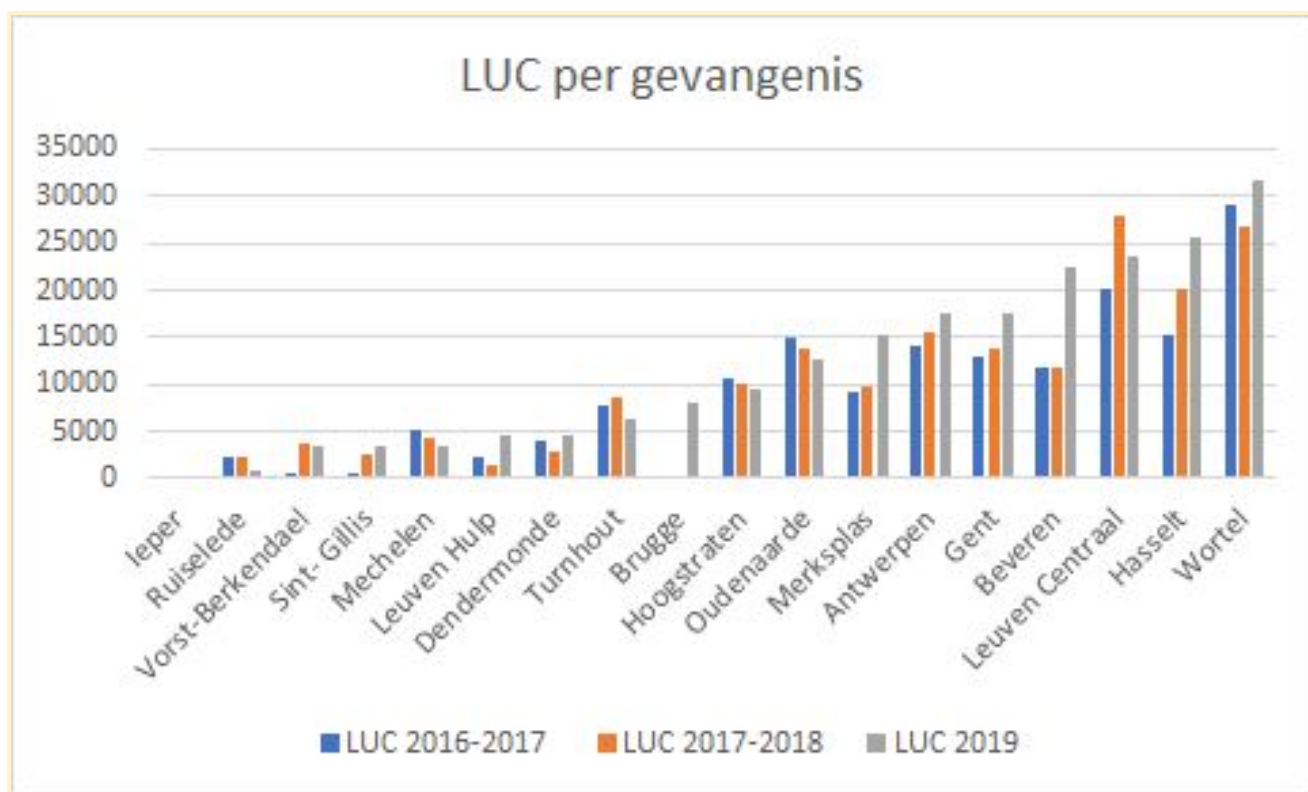
Figuur 5 - Het aantal LUC per gevangenis in het kalenderjaar 2019

Onderstaande figuur geeft het verschil in het aantal LUC weer tussen het schooljaar 2016-2017, het schooljaar 2017-2018 en het kalenderjaar 2019 voor de verschillende gevangenissen.

Figuur 6 - Het aantal LUC per gevangenis in het schooljaar 2016-2017, het schooljaar 2017-2018 en het kalenderjaar 2019.

Een aantal vaststellingen bij figuur 6:

- De grootste toename van het aanbod zien we in volgende gevangenissen:
  - Leuven Hulp (*uitbreiding met extra aanbod NT2, ICT en nieuw aanbod bouwopleiding*)
  - Brugge (*heropstart van het aanbod met NT2, AAV, Talen, bouw en ICT*)
  - Merksplas (*uitbreiding met extra aanbod Talen en ICT en nieuw aanbod mode*)
  - Beveren (*uitbreiding met extra aanbod AAV, NT2, Nederlands en nieuw aanbod Mechanica Elektriciteit*)

Cursisten

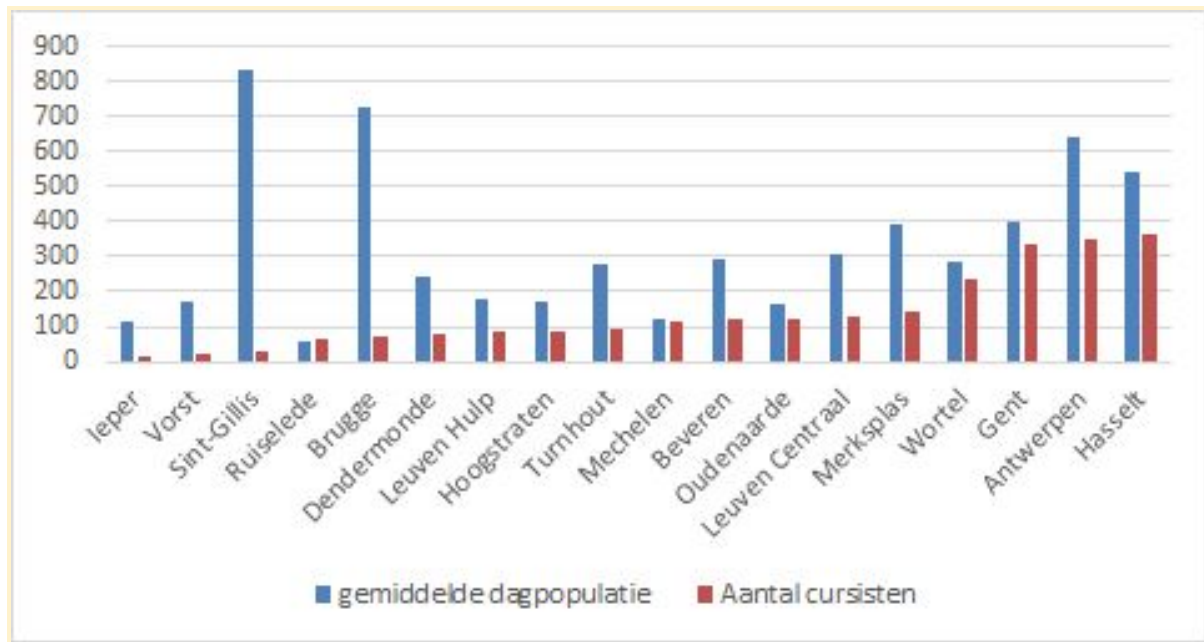
Op basis van cijfermateriaal dat ons door de overheid werd aangeleverd kunnen we heel wat vertellen over deelname aan het aanbod in de verschillende gevangenissen. Deze data is, in tegenstelling tot het aantal LUC, wel beschikbaar voor de periode september 2018-augustus 2019. Gedurende het schooljaar 2018 - 2019 werden in totaal **2480 (unieke) cursisten** ingeschreven voor het aanbod in de penitentiaire instellingen³. In 2017-2018 waren dit 2617 cursisten. Figuur 7 geeft het aantal cursisten per gevangenis weer. Om een indicatie te geven van het bereik in de gevangenis, werd dit cijfer afgezet tegen de gemiddelde dagpopulatie van elke gevangenis.⁴ Een belangrijke nuance hierbij is dat arresthuizen een groot verloop kennen. De gemiddelde dagpopulatie houdt geen rekening met deze doorstroom en is dus in bepaalde gevallen een onderschatting van het aantal gedetineerden

³ Inclusief FPC Gent en detentiecentrum Tongeren

⁴ Bron: Directoraat-Generaal Penitentiaire Inrichtingen 2019

die op jaarbasis in de gevangenis verblijven. Voor de gevangenissen Mechelen, Turnhout, Wortel, Gent, Antwerpen, Sint-Gillis, Leuven- Hulp is dit het geval. Deze figuur geeft vooral een illustratie van het potentieel bereik van gedetineerden, maar een sluitende conclusie betreffende de verhouding tot het aantal cursisten is niet mogelijk.

Figuur 7 - Aantal unieke cursisten per gevangenis tov gemiddelde dagpopulatie in het schooljaar 2018-2019

Cursistenprofiel

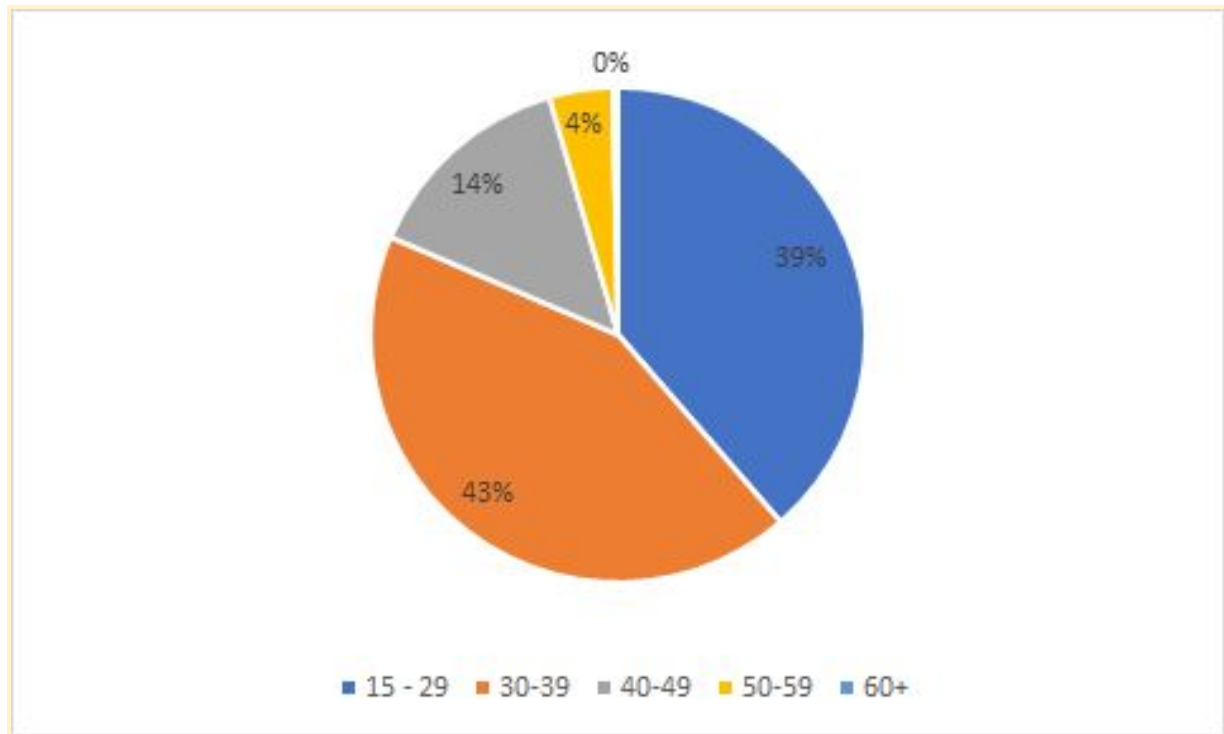
Op basis van cijfergegevens van de overheid geven we een beeld van de leeftijd, geslacht en nationaliteit van de cursisten die hebben deelgenomen aan het groepsaanbod in het schooljaar 2018-2019.⁵

⁵ Gezien het persoonsgerelateerde gegevens betreft en de gegevens per gevangenis werden aangeleverd, werden aantallen minder dan 5 per gevangenis weggelaten.

Leeftijd

In onderstaande figuur kan je de leeftijdscategorie raadplegen van de cursisten die deelnemen aan het groepsaanbod in de gevangenis. De meerderheid van de cursisten (82%) is tussen 18 en 39 jaar oud.

Figuur 8 - Leeftijdscategorie cursisten groepsaanbod

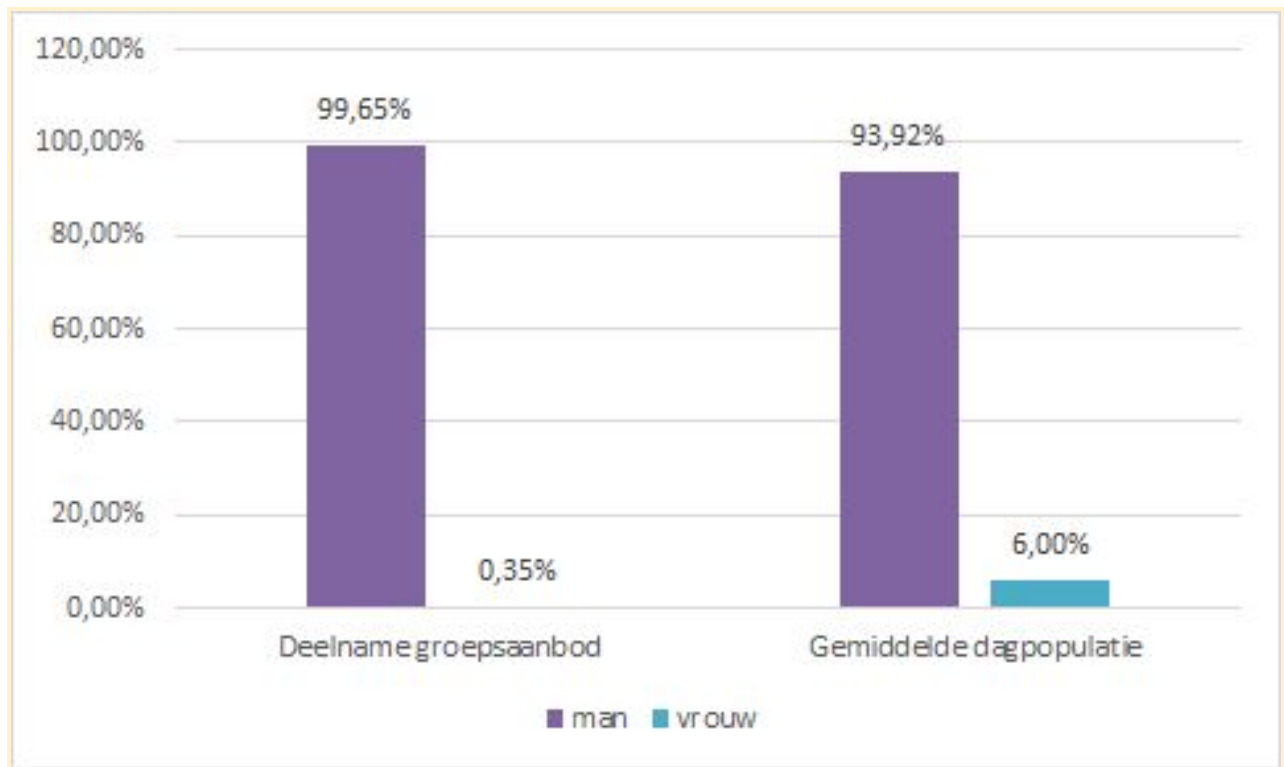

Geslacht

In de gevangenissen Gent, Brugge, Hasselt, Hoogstraten en Antwerpen verblijven ook vrouwelijke gedetineerden. Zij leven in de gevangenis strikt gescheiden van de mannelijke gedetineerden. Gezien dit om een relatief kleine groep gaat, is het niet haalbaar om voor de vrouwen een afzonderlijk onderwijsaanbod te organiseren. In de meeste gevangenissen zijn de groepslessen ook toegankelijk voor vrouwen. In elke gevangenis worden daar aparte lokale afspraken over gemaakt. Soms kan het zijn dat er slechts een deel van de groepslessen wordt opengesteld voor vrouwelijke gedetineerden.

Onderstaande figuur geeft de verhouding weer tussen de deelname van mannen en vrouwen aan het groepsaanbod tov de gemiddelde dagelijkse bevolking in de gevangenissen. Daaruit kunnen we besluiten dat de vertegenwoordiging van vrouwen in de gemiddelde dagpopulatie hoger ligt dan de vertegenwoordiging van vrouwen in het groepsaanbod onderwijs. Vanuit de ervaringen van de onderwijscoördinatoren blijkt dat vrouwelijke gedetineerden vaak meer belang hechten aan werk dan aan het volgen van onderwijs. De druk voor onderhoud van hun kinderen speelt hier vaak een belangrijke rol in. Dit is slechts één van de mogelijke verklaringen voor de lage vertegenwoordiging van vrouwen in het groepsaanbod onderwijs.

Figuur 9 - Verhouding man - vrouw cursisten groepsaanbod onderwijs tov gemiddelde dagpopulatie

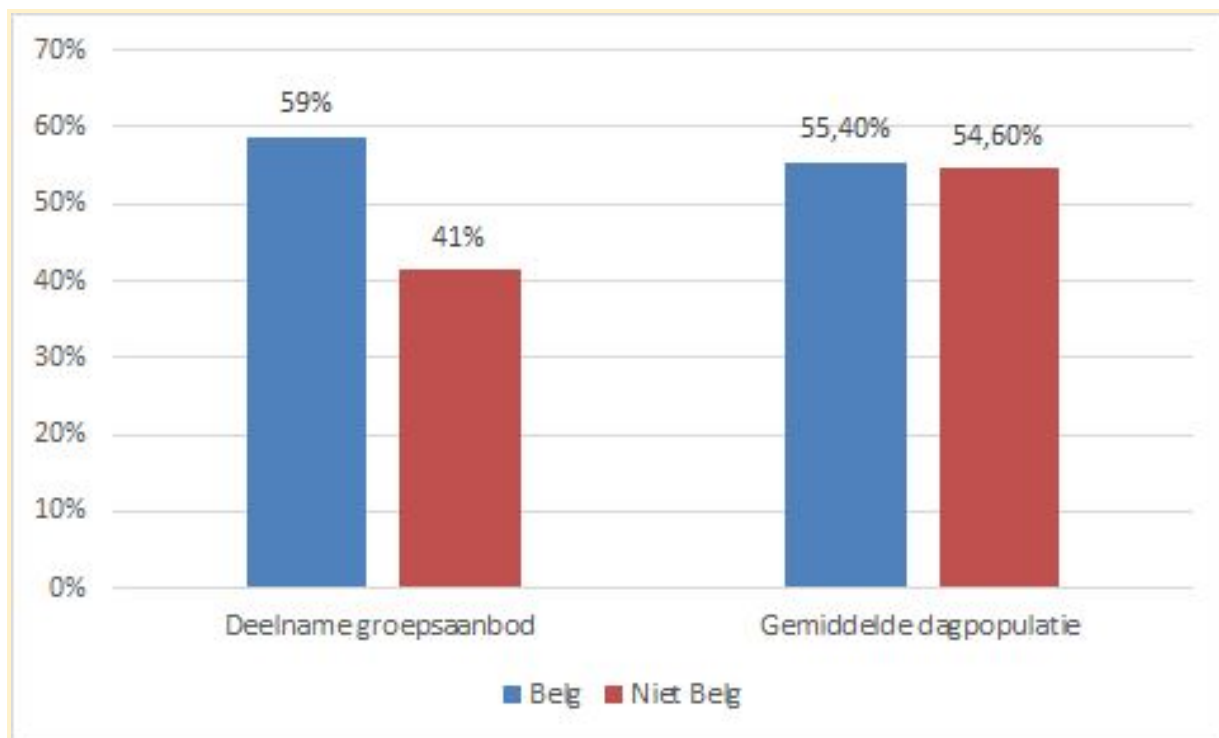

Nationaliteit

In 2019 had gemiddeld iets meer dan de helft van de gedetineerden binnen een penitentiaire inrichting (55,4%) de Belgische nationaliteit. In 2019 waren er in het totaal burgers van meer dan 150 landen gedetineerd in de Belgische gevangenissen.⁶ Op niveau van het onderwijsaanbod kunnen we de verhouding weergeven in deelname aan het onderwijsaanbod tussen het aantal Belgen en niet-Belgen. In figuur 10 zien we dat deze verhouding gelijk loopt met de verhouding van de aanwezigheid van het aantal Belgen en niet-Belgen in de gevangenissen.

⁶ Bron: Directoraat-Generaal Penitentiaire Inrichtingen 2019

Figuur 10 - Verhouding Belg - niet Belg cursisten groepsaanbod tov gemiddelde dagpopulatie gevangenis

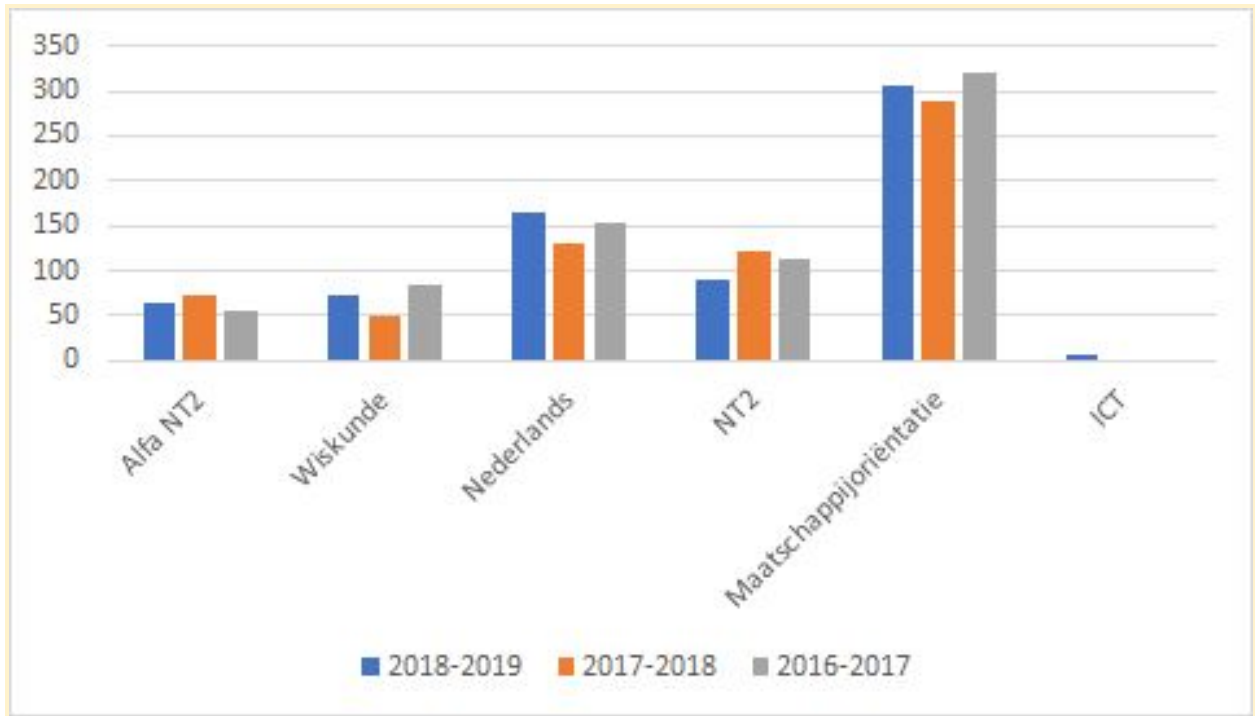
CBE of CVO

Onderstaande figuren tonen in welk opleidingsgebied de cursisten CBE en de cursisten CVO een opleiding in de gevangenis volgden. Het gaat om 705 cursisten in een CBE-opleiding en 2473 cursisten CVO-opleiding. Gezien het totale aantal cursisten 2722⁷ is, moeten we concluderen dat 456 cursisten zowel opleidingen bij CBE als bij CVO volgden. Dit is een aanzienlijke stijging t.a.v. het voorgaande schooljaar (cfr. 111 cursisten). De aangeleverde data laten ons echter niet toe dit meer in detail te onderzoeken.

In lijn met de vaststellingen van de voorbije schooljaren is het aantal cursisten CBE veel lager dan het aantal cursisten CVO. Er is een lichte stijging (705) tav het vorige schooljaar (cfr. 668 in 2017-2018). Gezien het aantal LUC enkel op kalenderjaar beschikbaar is, is het niet mogelijk hier verdere conclusies aan te koppelen. Bij de centra voor basiseducatie volgen de meeste cursisten een opleiding binnen het opleidingsgebied Maatschappijoriëntatie.

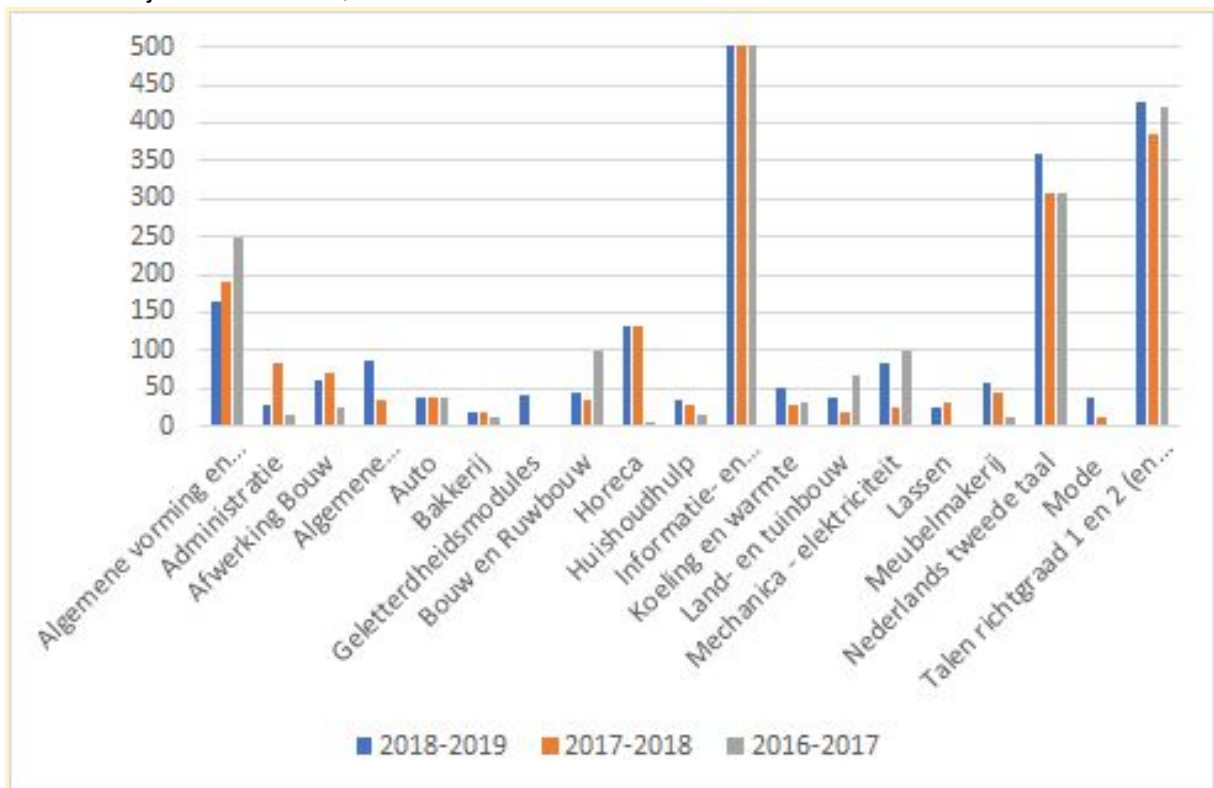
Figuur 11 - Aantal cursisten per opleidingsgebied per opleidingstype in de centra voor basiseducatie in de schooljaren 2018-2019; 2017-2018 en 2016-2017

⁷ Dit zijn geen unieke cursisten. Cursisten kunnen deelnemen aan meerdere modules.

Bij het secundair volwassenenonderwijs zijn talen en ICT de meest gevolgde richtingen. Ook Nederlands tweede taal wordt veel gevolgd. Dit stemt overeen met de vaststellingen bij figuur 4 waar de LUC per opleidingsgebied zijn terug te vinden.

Figuur 12 - Aantal cursisten per opleidingsgebied per opleidingstype in de centra voor basiseducatie in de schooljaren 2018-2019; 2017-2018 en 2016-2017

Verder blijkt uit de cijfergegevens dat 45% van de cursisten slaagt voor het examen of eindproef op het totaal aantal inschrijvingen. Het aantal inschrijvingen (4705) ligt ook beduidend hoger dan het aantal unieke cursisten (2480). Dit betekent dat dezelfde cursisten vaak meerdere modules volgen in een bepaalde gevangenis of zich herhaaldelijk inschrijven voor eenzelfde module.

1.5.2 Examencommissie

Een belangrijke partner voor de uitvoering van individuele leertrajectbegeleiding is de Examencommissie secundair onderwijs. Reeds jaren is er een intensieve samenwerking om examens binnen de gevangensmuren te organiseren. Gedetineerden die studeren via de Examencommissie kunnen hun diploma secundair onderwijs behalen. We stellen echter volgende knelpunten vast. Sinds maart 2018 is er een aanpassing in het opleidingsprogramma waarbij BSO-trajecten niet meer volledig tijdens detentie kunnen worden afgelegd. De onderdelen "portfolio" en "assessment" zijn niet af te leggen binnen de gevangensmuren. Dit heeft een negatieve impact op het aantal diploma's dat wordt behaald tijdens detentie. Daarnaast zijn er sinds januari 2019 enkel nog digitale examens mogelijk binnen de gevangensmuren. Dit is slechts in vijf van de negentien gevangenissen toegankelijk voor de gedetineerden. In de andere gevangenissen worden de trajecten via de Examencommissie niet meer gepromoot. Het is wachten op de verdere uitrol van de beperkte internetlijnen om de digitale examens van de Examencommissie ook in andere gevangenissen mogelijk te maken. De impact hiervan blijkt uit de cijfers van het aantal deelnemers, aantal inschrijvingen, aantal deelnames en aantal geslaagde examens.

Figuur 13 - De examencommissie in de gevangenissen tussen 2013 en 2019.

JAAR	Kandidaten ingeschreven voor examens	Kandidaten deelgenomen aan examens	aantal inschrijvingen voor examens	aantal deelnames aan examens	Geslaagde examens	aantal diploma's behaald
2013	19	17	61	52	40	0
2014	47	46	277	230	184	4
2015	57	48	357	286	194	9
2016	51	43	237	210	147	8
2017	57	45	245	182	112	4
2018	55	48	301	240	178	10
2019	39	<i>cijfer niet</i>	174	135	68	0

		<i>beschikbaar</i>				
--	--	--------------------	--	--	--	--

Vlaams ondersteuningscentrum voor het volwassenenonderwijs

Frederik De Merodestraat 27, 2800 Mechelen

Tel. 015 44 65 00

vraag@vocvo.be
www.vocvo.be

Tel. 015 44 65 12

vraag@wablief.be
www.wablief.be

Vocvo vzw
Frederik de Merodestraat 27
2800 Mechelen
0443 425 503
RPR Antwerpen, afdeling Mechelen